Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana, judecător Alina Gorceac
Dosarul nr. 21r-1561/23
1-23008354-02-21r-12062023

D E C I Z I E

20 mai 2024 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Chişinău
având în componenţa sa:
Preşedintele de şedinţă Oxana Robu
Judecătorii Stelian Teleucă și Silvia Gîrbu

judecând în lipsa părților, în ordine de recurs, recursul administrației instituției penitenciare nr. 4 Cricova declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 12 mai 2023, prin care a fost admisă plângerea condamnatului Șchiopu Piotr privind deținerea în condiții inumane și degradante.

Termenii de examinare a cauzei:
Prima instanță: 17.01.2023 – 12.05.2022;
Instanța de recurs: 12.06.2023 – 20.05.2024.
Procedura de înștiințare legală a fost efectuată.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, a-

C O N S T A T A T:

Soluția și argumentele instanței de fond:

1. *Prin încheierea Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 12 mai 2023,* s-a admis plângerea condamnatului Şchiopu Petru împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale. S-a constatat faptul că, condamnatul Șchiopu Petru *****, născut la *****, a fost deţinut în perioada 21.01.2022 - 31.03.2022, 21.04.2022 - 28.07.2022, în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului si a libertăţilor fundamentale. S-a redus pedeapsa condamnatului Şchiopu Petru *****, născut la *****, pentru perioada totală de 47 zile, în care s-a aflat în detenţie provizorie în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, în condiţiile art.385 alin. 5 CPP, cu 94 (nouăzeci şi patru) zile. S-a redus pedeapsa condamnatului Şchiopu

Petru *****, născut la *****, pentru perioada totală de 120 zile, în care s-a aflat în detenţie cu statut de condamnat în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, cu calcularea a 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie, cu 24 (douăzeci şi patru) zile. S-a redus termenul pedepsei definitive stabilite condamnatului Şchiopu Petru *****, născut la *****, în total cu 118 (una sută optsprezece) zile.

2. *Pentru a se pronunța cu încheierea dată, instanța de fond a reținut că* la 16.01.2023, condamnatul Şchiopu Piotr a înaintat o plângere împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale (cauza nr. 21ji-139/2023).

3. În motivarea plângerii a invocat că, a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13, în condiţii inumane de detenţie, şi anume: în celule supraaglomerate, fără ventilare, cu accesul limitat la lumina zilei, lipsa lingeriei şi a medicamentelor.

4. Solicită condamnatul Şchiopu Piotr reducerea termenului de pedeapsă.

5. Ulterior, la 28.01.2023, condamnatul Şchiopu Piotr a mai înaintat o plângere împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, cu cerinţe similare (cauza nr. 21ji-337/2023).

6. Prin încheierea protocolară din 05.04.2023 s-a dispus conexarea cauzei cu nr. 21ji-337/2023 la cauza cu nr. 21ji-139/2023, pentru a fi examinate într-o procedură unică, atribuindu-le nr. 21ji-139/2023.

Solicitările recurentului:

7. *Nefiind de acord cu hotărârea în cauză, în termen a declarat recurs administrației instituției penitenciare nr. 4 Cricova* prin care solicită admiterea recursului, casarea integrală a încheierii Judecătoriei Chişinău, sediul Ciocana din 12 mai 2023, pe dosarul nr. 2lji-139/2023, emisă la plângerea condamnatului Şchiopu Piotr, pronunţarea unei noi hotărâri prin care plângerea condamnatului Şchiopu Piotr, să fie respinsă ca fiind neîntemeiată.

8. În motivarea recursului se invocă că pentru perioada de detenţie în calitate de prevenit a condamnatului Şchiopu Piotr ce constituie 47 zile instanța de fond i-a redus pedeapsa cu 94 zile de detenţie. Consideră că prima instanţă a aplicat eronat această formulă de calcul, prin interpretarea greşită a prevederilor art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, care prevede că în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei

se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

9. *Cu referire la procedura de judecare a cauzei, Colegiul penal menționează că, prin Legea nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional) în vigoare din 22.08.2023 au fost operate modificări la art. 437-449 Cod de procedură penală.*

10. Potrivit noilor modificări operate la art. 447 alin. (1), (2) Cod de procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

11. Respectând art. 447 alin. alin. (1), (2) Cod de procedură penală, cât și principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă, până la data examinării recursului, în adresa instanței de recurs nu a fost depusă vreo referință asupra recursului declarat.

Aprecierea instanței de recurs:

12. Examinând materialele prezentate, în raport cu motivele recursului înaintat, Colegiul penal consideră justificat de a admite cererea de recurs, a casa încheierea contestată cu remiterea pricinii la rejudecare în aceiași instanță, în alt complet de judecată, pentru considerentele ce urmează.

13. Astfel, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa.

14. În conformitate cu prevederile art. 444 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile judecătorești pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanţele de fond în cazurile în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluţia.

15. În conformitate cu prevederile art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parţial sau integral şi ia una din următoarele soluţii, dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare.

16. Instanţa, deşi era obligată să argumenteze convingător fiecare motiv invocat în parte, a ignorat aceste prevederi şi a pronunţat o încheiere nemotivată.

17. Potrivit prevederilor art. 7 Cod de procedură penală, procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute

ale dreptului internațional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova şi ale prezentului cod.

18. În orice societate democratică, protecţia persoanei este una din atribuţiile de bază ale statului.

19. Conform art. 20 a Constituţiei Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţelor judecătorești atunci când drepturile, libertăţile și interesele acesteia au fost violate.

20. Colegiul penal reiterează prevederile art. 1 Cod de procedură penală, care stipulează că, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanţelor judecătoreşti cu participarea părţilor în proces şi a altor persoane, desfăşurată în conformitate cu prevederile Codului de Procedură Penală, având drept scop protejarea persoanei, societăţii şi statului de infracţiuni, precum şi protejarea persoanei şi societăţii de faptele ilegale ale persoanelor cu funcţii de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracţiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracţiune să fie pedepsită potrivit vinovăţiei sale şi nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată.

21. Așadar, în conformitate cu art. 473^2 alin. (1) Cod procedură penală, plângerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat.

22. Potrivit art. 473^3 alin. (1) - (3) Cod procedură penală, plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se examinează de către judecătorul de instrucţie, cu participarea condamnatului sau a prevenitului şi, după caz, a avocatului acestuia şi a reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare. Sarcina probaţiunii lipsei de încălcare a condiţiilor de detenţie invocate de condamnat sau prevenit şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administraţiei instituţiei penitenciare. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

23. Conform art. 473^4 alin. (4)-(5) Cod procedură penală, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de

reduceri pentru 10 zile de detenţie în condiţii precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin. (4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

24. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, prin sentinţa Judecătoriei Căuşeni, sediul Central din 09.03.2022, Șchiopu Petru a fost recunoscut vinovat de comiterea infracţiunii prevăzute de art. 175 Cod penal, cu stabilirea unei pedepse de 2 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

25. Prin decizia Curţii de Apel Chişinău din 28.06.2022 a fost menţinută, fără modificări, sentinţa Judecătoriei Căuşeni, sediul Central din 09.03.2022.

26. Potrivit Raportului prezentat, Șchiopu Petru a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău în următoarea perioadă: 21.01.2022 - 31.03.2022, 21.04.2022 - 28.07.2022.

27. Totodată, în contextul celor menționate supra, Colegiul Penal atestă că, instanța de fond corect a constatat că Șchiopu Petru s-a aflat în condiţii de detenţie provizorie contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor în Penitenciarul nr. 13 - Chişinău pe perioada: 21.01.2022 - 31.03.2022, 21.04.2022 - 28.07.2022, în total fiind deținut pe o perioadă de 47 zile, dar pentru care greșit a dispus reducerea pedepsei cu 94 de zile, or, potrivit prevederilor art. 385 alin. (5) CPP, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenței CEDO, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

28. Potrivit art. 88 alin. (3) Cod Penal, timpul aflării persoanei sub arest preventiv până la judecarea cauzei se include în termenul închisorii, calculându-se o zi pentru o zi.

29. Astfel, instanța de recurs reține argumentele recursului declarat de reprezentantul Penitenciarului nr. 4 Cricova prin care se invocă că, instanța de fond greșit a aplicat formula de calcul prevăzută de art. 385 al. (5) CPP și astfel va admite acest recurs, cu casarea încheierii instanței de fond în această parte, cu remiterea cauzei la o nouă examinare, unde instanța urmează să efectueze calculul matematic corect luându-se în considerație zilele deținute în arest preventiv și arest în calitate de condamnat, precum și condițiile în care s-a deținut, or, instanța de fond prin calculul efectuat a triplat zilele de detenție în care condamnatul Șchiopu Petru a avut statut de prevenit.

30. Procedând în asemenea mod, instanța de fond nu a acordat deplină eficiență prevederilor articolelor 469 alin. (1), pct. 14) și 471 alin. (2) și (3) Cod de procedură penală, astfel, încât se constată erori judiciare ce se exprimă prin modul și gradul de cercetare, percepție și analiză a materialului cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează plângerea, adică, există o discordanță între cercetarea materialului cauzei, pe de o parte și interpretarea judiciară și aplicarea prevederilor art. 385 alin. (4) și (5) Cod penal, pe de altă parte.

31. În atare situație, potrivit legii, se impune corectarea erorilor judiciare constatate prin administrarea suplimentară a materialului cauzei și aplicarea corectă a legii, activitate ce este de competența instanței de fond.

32. Or, neexpunerea asupra unei cerinţe, se egalează cu faptul că, nu au fost auzite părţile. Conform practicii CEDO, în cauza Fomin c. Moldovei, Cererea nr. 36755/06, Curtea a statuat că, rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părţilor că ele au fost auzite. Mai mult, o Decizie motivată oferă părţilor posibilitatea de a o contesta precum şi posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către o Instanţă de Recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate, poate avea loc un control public al administrației Justiţiei (c.f. Hirvisaariv. Finland, nr. 49684/99, parag. 30, 27.09.2001).

33. Sub acest aspect reţine că, motivarea hotărârilor este o garanţie pentru părţi că, cererile lor au fost analizate cu atenţie şi oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanța o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluţii trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea şi în ce priveşte cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

34. Colegiul penal consideră că, argumentele invocate de participanţii la proces sunt importante pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abţinerea instanţei ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un şir de argumente invocate, constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanţilor nu le-a fost acordată posibilitatea de a şti dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse şi în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

35. Din cele expuse mai sus, instanţa de recurs statuează că, concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanţele ierarhic inferioare fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

36. Aceste erori judiciare se exprimă prin modul de cercetare și apreciere a probelor prezentate de părți, de gradul de percepție și analiză a materialului

cauzei raportat la conținutul normativ pe care se bazează cererea, astfel, nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

37. Elucidarea tuturor împrejurărilor menţionate are o mare importanţă la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanţa care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat serveşte drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

38. Din perspectiva soluționării fondului cauzei, în vederea respectării drepturilor persoanelor participante la un proces echitabil și, respectiv, la un recurs efectiv, se consideră necesară soluția privind admiterea recursului, în sensul considerentelor expuse.

39. Rejudecarea cauzei și limitele acesteia se va desfășura conform procedurii prevăzute la articolul 451 Cod de procedură penală.

40. În această ordine de idei, instanța de rejudecare va audia condamnatul, va cerceta probele și actele procedurale propuse în susținerea poziției procesuale, va solicita dosarul penal, dosarul personal și raportul instituției penitenciare, astfel, încât va interpreta și va aplica legea corect și în modul cuvenit, concomitent urmează să i-a în dezbatere și motivele invocate în cererile de recurs, în limita competenței.

41. Astfel, reieșind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul Penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

42. La o nouă examinare, instanța de fond urmează să ţină cont de cele enunţate mai sus şi să emită o hotărâre legală, întemeiată şi motivată în strictă conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

43. În conformitate cu art. art. 437 alin. (1), pct. 4), 448, 449 alin. (1), pct. 2), lit. c), 472 CPP, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău –

D E C I D E:

Se admite recursul administrației instituției penitenciare nr. 4 Cricova, se casează integral încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 12 mai 2023, cu remiterea cauzei la o nouă rejudecare în aceeași instanţă, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei: Oxana Robu

Judecătorii: Stelian Teleucă

Silvia Gîrbu

În conformitate cu prevederile alin. 8 art. 339 CPP al RM, dacă unul dintre judecătorii completului de judecată nu are posibilitatea de a semna hotărârea, în locul lui semnează preşedintele şedinţei. În legătură cu demisia judecătorilor Curții de Apel Chișinău, Silvia Gîrbu și Stelian Teleucă în locul lor semnează preşedintele şedinţei, Oxana Robu.

Preşedintele şedinţei, judecător: ***Oxana Robu***